

A TABDI KÖRISZES ÉGERLÁP TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

Készítette: Szikszai László

**Forrás: Dr. Petrás József: A kiskőrösi Szücsi-erdő – Ifjúsági
Természetvédelmi Füzetek 1981.**

**Rakonczay Zoltán: Kiskunságtól a Sárrétig - Mező-
Gazdasági Kiadó 1987.**

KNP honlapja,

KNP Igazgatóság: 2851-2/2015. sz. ügyirata

Google

Melléklet: 1 db

A TABDI KÖRISÉS ÉGERLÁP TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLET

Helyzete: Északi szélesség: 46 ° 40', Keleti hosszúság: 19 ° 16'.

A Bács-Kiskun Megyei Tanács a címben szereplő területet 1974-ben nyilvánította védetté.

A kiskőrösi Szücsi-erdő és a tabdi körises égerláp, korábban is védett területek egyesítésével 1990-ben hozták létre, a Kiskőrösi turjános természetvédelmi területet. A turjánvidéket térképeken ezzel az elnevezéssel nem találjuk meg. A turjánvidék ugyanis inkább növényföldrajzi, mint földrajzi fogalom. E terület déli folytatása a Keceli Órjeg.

A védett terület két kisebb turján vidék, az 1974-ben védetté nyilvánított, - a Kiskőröstől északra húzódó - Szücsi-erdő és a Tabdi égerláp **összekapcsolásával** jött létre. A kulcsszó az összekapcsolás, hiszen a Kiskunság jellegzetes vizes élőhelyei valaha szinte Pest határától egészen Bajáig húzódtak (az egykori Ős-Duna medre mentén kialakult mélyebb sávban). Ezt a területet régen Turjánvidéknek hívták. Az egykori Turjánvidék két megmaradt, különálló, művelt területek által szétválasztott láncszemét kapcsolták egybe.

A Solti-síkság keleti peremén, az egykori Duna-ártér és a Duna-Tisza közti homokhátság határán húzódó lápvidéket nevezik turjánvidéknek, amely az ősi Duna-medrek vonalát követi. A turján szó pontosan azt az élőhely típust, vegetáció-egységet jelöli, amely ezeknek a területeknek a jellemzője: az égeres és magyar körises láperdőket, rekettyefüzeseket, magas-sásos lápréteket és kaszálóréteket.

A homokos altalajt vékonyabb-vastagabb tőzegrétegek fedik. A láperdők pangó vizűnek látszanak ugyan, de valójában lassú utánpótlást kapnak a felszín alatt áramló talajvizekből.

A jellemző körises égerláp erdő, első pillantásra a szubtrópusi mocsárerdők hangulatát idézi: sötét és zárt. A fák 10-15 cm mély vízben állnak. A körisek az ég felé törnek, az égerek sarjcsokrokban nőnek. Széles „talpikon” mohákból, páfrányokból, lágyszárú növényekből álló „kertek” települnek meg. A fák közötti vízben hínárnövényzet alakul ki, melynek legszebb növénye a békaliliom. Az erdő mély fekvésű, vízállásos részein a **rekettyefűz** áthatolhatatlanul sűrű bozótjaival találkozunk. A tőzegetes-iszapos

szegélyzónákban ritka lágy szárú növényeket találunk, a nyári tőzikét és lápi csalánt.

A magasabb fekvésű, már nem vízállásos területek eredeti növényzete a **tölgy-köris-szil ligeterdő**, illetve a **gyöngyvirágos tölgyes** lehetett. Ennek azonban itt már csak nyomait találjuk a tabdi „Sallay”-erdőben. A láperdők szegélyében két cserjefaj, a gyógynövényként közismert **kutyabenge** (16.) és a **kányabangita** (11.) (a labdarózsa őse) gyakori.

A vízállásos helyeken magas sásos növényzet alakult ki. A fél méternél magasabb, sűrű sás állományokat csak ritkán kaszálták, mert takarmánynak értéktelenek („savanyúfüvek”), legfeljebb alomnak alkalmasak, ezért szép számmal maradtak fenn bennük ma már ritka növények: a **nádi boglárka** (19.), a **hosszúlevelű veronika** (8), a **mocsári aggófű** (17.), a **vidrafű** (21.), a **keleti békakorsó** (12.) vagy a **gyilkos csomorika** (7.).

Kevésbé ritka, de feltűnő a másfél méteresre is megnövő sárga virágú **mocsári nőszirm** (19.), valamint a **szibériai nőszirm** (10.). Július végétől virágzik, sok helyütt tömegesen, a fél méternél magasabb, dúsan ágas, bódító illatú **buglyos szegfűt** (3.).

Kevésbé feltűnő, az alacsony termetű, és a védett területeken belül is ritka **fehér májvirág** vagy **tőzegboglár** (2.) és az egyik legszebb nyár végi vadvirágunk, a **kornistárnics** (14.).

A sás-láprétek közül említést érdemel a kormos csáté és a réti sás növénytársulása. Mindkettő gazdag orchideafélékben.

Leginkább nedvességkedvelő a **mocsári nőszőfű** (23.) és a **hússzínű újjaskosbor** (9.). Néhány centiméterrel magasabb fekvésben már a két legtömegesebb faj, a **mocsári kosbor** (26.) és a **szúnyogglábú bibircsvirág** (27.) virágzónyegében gyönyörködhetünk.

Kissé már a szárazabb termőhelyek felé találjuk a nagy és feltűnő **vitézkosbort** (24.), valamint a kicsiny és jelentéktelen **poloskaszagú kosbort** (28.).

A magasabb fekvésű láprétek uralkodó füve a kékperje, amelyet helyenként a sédbúza, vagy a réti csenkesz helyettesít.

A terület **állatvilágáról** megállapíthatjuk, hogy – sajnos – eléggé szegényes, de közöttük is sok a védendő ritkaság.

A védett madarak közül megtalálható itt a **fekete gólya** (7.), a **barna réti héja** (1.), de a nyugati füves területen, láttak már **túzok** (17.) -ot is.

A vízi élőlények közül fokozottan védett a **lápi póc** (10.). Védett fajok: **régi csík** (13.), **szivárványos ökle** (16.), **dunai tarajosgöte** (5.), **közönséges tarajosgöte** (8.).

Az itt fellelhető nem védett halak: **küsz (9.), széles kárász (13.), ezüst kárász (6.), ponty (12.), csuka (4.), sügér (14.), vörösszárnyú keszeg (18.), compó (3.).**

(A Kiskunsági Nemzeti Park által közölt darabszámok 1 mérőhelyre vonatkoznak!)

A védett terület zöme Natura 2000-s terület is. Az itt folytatott mezőgazdasági tevékenységekre, külön, szigorú szabályok vonatkoznak.

A szabályok betartásának ellenőrzése a mezőgazdasági szakigazgatási szervek feladata.

2016-ot írunk, a védetté nyilvánítás óta eltelt 42 év. Sajnos még nagyon sokan nem értették meg, hogy az emberi környezet védelme – az élet védelme. Felelősek vagyunk saját magunkért, de felelősek vagyunk a jövő nemzedékéért is, azért, hogy milyen természeti környezetet hagyunk utódainkra!

Nagyon jó lenne, ha nemcsak a védett fajokra, védett területekre vigyáznánk, hanem valamennyi élőhelyre, valamennyi fajra, hiszen az erdő elképzelhetetlen madárdal nélkül, a rétek, virágok nélkül.

Vigyáznunk kell környezetünkre, a növényekre, állatokra, embertársainkra és magunkra, mert különben nincs jövő.

Közös összefogásra van szükség, hogy a télen szunnyadó erdők és rétek, tavasztól megújulva virítsanak, az ősi fajokkal gazdagodjanak, de legalábbis ne szegényedjenek.

Erős akarattal, kommunikációval, a törvények és jogszabályok szigorú betartásával és betartatásával olyan eredményeket lehet elérni, amelyekkel legszűkebb környezetünknek, de a nagyobb közösségnek is hasznára válhatunk!

Hogyan vigyázzunk a természetvédelmi terület értékeire?

(korántsem teljes a felsorolás)

Ismerjük meg!

Szabadidőnkben látogassuk meg a területet, minden évszakban gyönyörű!

A vizes élőhelyek növényei, virágai nem vázákba valók, leszedés után szinte azonnal elhervadnak! Mire hazaérünk, csak egy hervadt csokor marad a kezünkben. A kosborfélék ikergumós növények, minden évben új gumót növesztenek. Ha leszedjük a virágot, a tő kipusztul, mert elvisszük a szárban felhalmozott tápanyagot, nem tud a másik gumó kifejlődni.

Ne rakjunk tüzet, mert az avartűz végzetes károkat okoz, a növények gyökerei nagyon közel vannak a felszínhez, kipusztulnak.

A műanyag hulladék azon túl, hogy csúnya, hosszú idő alatt bomlik le, szennyezi is a környezetet.

A gyönyörű tisztások nem alkalmasak focimeccsek rendezésére, vagy egyéb hancúrozásra, mert az ott élő növények nehezen tűrik a taposást, kipusztulnak.

Vizes élőhelyről van szó.

Sajnos az utóbbi években itt is jelentkezik a súlyos csapadékhiány. Megfelelő vízutánpótlás hiányában a növényi és állati egyedszámok csökkennek. Örvedetes ugyanakkor, hogy a kaszálás és a legeltetés szabályozottsága következtében a kosborfélék egyedszáma növekszik!

Az 1970-es években a vízutánpótlást a VII/e jelű csatorna felső szakaszán kialakított víztározók kialakításával (Pék-tó, Szlama-tó) próbálták segíteni. Sajnos azonban a megfelelő vízkormányzás (zsilipek használata) sok esetben elmaradt (a kezelők változása miatt is). Gyakorlatilag csak a belvizek elvezetése történt meg, a tározás elmaradt és jelenleg is elmarad. Különösen szembeötlő a Szlama-tó alacsony vízszintje, illetve az időnkénti kiszáradása. Nagyobb figyelmet igényelne a téli-, tavaszi csapadék tározása, a nyári pótlás biztosítása. Fontos feladat a zsilipek felújítása, karbantartása, ellenőrzése az illetéktelen használók szigorú felelősségre vonása.

A kommunikáció terén a jövő fontos feladatai: a KNP bevonásával ismeretterjesztő előadások szervezése, tájékoztató táblák kihelyezése, tanösvény kialakítása. A kirándulók figyelmének felhívása a fokozott kullancs-veszélyre. Helyi ismertető-kiadvány szerkesztése.

Felhasznált irodalom:

Dr. Petrás József: A kiskőrösi Szücsi-erdő – Ifjúsági Természetvédelmi füzetek
Rakonczay Zoltán: Kiskunságtól a Sárrétig – Mezőgazdasági Kiadó 1987.

A Kiskunsági Nemzeti Park honlapja.

A Kiskunsági Nemzeti Park 2851-2/2015. ikt.sz. tájékoztatója.

Wikipédia.

„Szép május, jöjj, hogy ébreszd...”
/Mozart/

**Kirándulás a tabdi kőrises égerláp
természetvédelmi területen**

**A képeket készítette: Picard Tünde és
Lengyel Pálné**

**További képek: Facebook/Tabdi Művelődési Ház/Fényképek/Tabdi
környezeti csodái 2015.**

